

LADA DE ZESTRE

„Cred că am fost privați prea mult timp de valorile străvechi și acum a sosit vremea să le regăsim” (Silvia Toth, colecționar)

Arta prelucrării lemnului este un vechi obicei românesc. Meșteșugarii români, cu unelte simple ca securea, fierăstrăul, scoaba, tesla au creat în lemn forme și figuri diferite de la o zonă la alta a țării. Stilul ornamental predominant este cel geometric, dar sunt răspândite și motivele florale, zoomorfe și antropomorfe.

Tehnica artistică a tăierii (crestării) puțin adâncă în masa lemnului, folosită de meșteșugari, situează dulgheritul românesc pe culmile artei tradiționale a lemnului în Europa.

Dintre categoriile mobilierului tradițional din România, lada de zestre sau lada miresei, cum mai este denumită, poate fi socotită obiectul cel mai frumos împodobit. Principalele motive tradiționale, regăsite pe lăzile de zestre, sunt linia dreaptă, rozeta, crucea, punctele, spirala, bradul, poate rar și silueta omenească. Meșterii, care făureau aceste obiecte atât de prețuite, se întreceau în a sculpta sau picta lada într-un mod cu totul aparte. În multe zone, cum ar fi Oltenia, lada de zestre este menționată documentar din secolele XVIII-XIX.

La început, lăzile sau cuferele erau obiecte simple de mobilier cu destinația de a păstra hainele de sărbătoare ale proprietarilor casei, un fel de predecesor al dulapului. Cu timpul, lada a primit o valoare simbolică, un tip special de ladă, lada de zestre a fetei pregătită pentru măritiș. Pregătirea lăzii de zestre începea când fetele erau încă mici - șapte, opt ani.

Dincolo de utilitate, lada de zestre avea și o valoare decorativă, în ultimul secol, erau decorate fie cu încrustații, fie pictate cu culori naturale sau ferecate în metale prețioase.

Lada de zestre arăta hărnicia miresei: cu cât era mai mare, cu atât era mai harnică și mai bogată. În lada miresei erau puse țesături, covoare, cămăși, ștergare, fețe de masă, haine de sărbătoare. Trebuia să existe toate lucrurile necesare pentru tinerii căsătoriți la început de viață nouă. Din conținutul lăzii nu trebuia să lipsească, însă, crucea și icoana, ca semn de binecuvântare pentru tinerii căsătoriți, și oglinda în care mireasa se privea gătindu-se pentru mire.

Dar zestrea era obligatorie și pentru mire; el trebuia să aibă casă, pământ, căruță cu boi, animale și bani. Toate acestea fiind o reflectare a statutului lor social.

Lada de zestre era făcută din lemn de pin, tei, fag ars băițuit, uns cu ulei, vopsit sau lăsat natural. Se spune că tăiatul lemnului din pădure și căratul lor era un adevărat ritual cu multiple interdicții de timp, de loc și de comportament.

Astăzi, în localitatea Budureasa, județul Bihor, există un centru de lădărit încă activ, unde meșterii dulgheri folosesc o tehnică unică în confecționarea lăzilor de zestre - afumarea scândurilor înainte de prelucrarea mobilierului, fiind, astfel, distruse cariile și obținându-se uniformizarea suprafețelor.

LADA DE ZESTRE

În Bihor, lada de zestre era confecționată de către tatăl miresei, iar în alte zone lada era cumpărată de tatăl miresei de la târg sau era comandată la meșterul din sat.

În funcție de zona geografică, lada de zestre era așezată în interiorul casei țărănești la marginea laviței, la capătul patului sau în colțul opus ușii camerei.

La mutarea lăzii din casa miresei în casa mirelui se efectua un întreg ritual: lada era scoasă din casă de către frații miresei sau flăcăii din sat; era așezată în fața casei; se cânta și se juca; mireasa cinstea flăcăii; lada era urcată într-un car cu patru boi și era dusă, cu alai, la casa mirelui.

Prezentă în toate casele țărănești până aproape de a doua jumătate a secolului trecut, astăzi, lada de zestre o mai întâlnim în casele bătrânilor și în muzee de etnografie.

Lăzile de zestre ne vorbesc despre lumea satului românesc, despre universul țăranului român, despre frumusețea simplității de odinioară a oamenilor de la sat.

Lada de zestre a bunicii

De Bonnie Mihali

Stă-ngândurată, într-un colț, lada de zestre,
Că-i zăvorâtă-n prăfuite amintiri
De când bunicul și bunica, mândri miri,
Și-au început inconfundabila poveste.

Scot lacătul memoriei s-o deschidă
Și las hulubii amintirilor să zboare,
Să le lucească penele din nou în soare,
Dezvăluindu-mi „comoara” din firidă.

Atâtea amintiri aicea-s îngropate,
Prin cuverturi și țoale își dorm somnul de veci:
Catrințe, ii, sumane, ștergare, cațaveici
Îmi povestesc șoptit de vremi demult uitate.

Prin lemnul vechi, de carii ros, răzbate fin
Mirosul viu de busuioc și levănțică,
Iar din rozariul trist al ochilor mei pică
Mărgele precum roua, muiate în destin.

- 21 ianuarie 2010 -

(sursa: Poezii.biz)

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

RODICA SUBȚIRELU

*Independența
prin Cultură*